

Þróun úrræða til aðstoðar við gerendur heimilisofbeldis

Yfirlit

Heimilisofbeldi (DV) þrífst í öllum samfélögum, öllum löndum og innan allra menningarheima. Stofnun Evrópusambandsins um grundvallarmannréttindi framkvæmdi könnun í 28 löndum árið 2014 sem sýnir að 32% kvenna í Svíþjóð hafa upplifað líkamlegt og / eða kynferðislegt ofbeldi eða ógnir í persónulegu sambandi eftir 15 ára aldur. Rannsókn á ofbeldi gegn konum framkvæmdar af ICE-CCFR rannsóknar- og menntastofnun Háskóla Íslands fyrir hönd félagsmálaráðuneytisins árið 2010 komst að þeirri niðurstöðu að 22% kvenna á Íslandi hafi verið beittar ofbeldi í nánu sambandi einhvern tímann eftir 16 ára aldur. Í Litháen benda kannanir á að 63,3% kvenna hafa þolað heimilisofbeldi eftir 16 ára aldur. Að þessu gefnu eru bæði Norðurlöndin og Eystrasaltlöndin að heyja sömu baráttu innan þessa málaflokks.

Það er enn afar erfitt að uppræta ofbeldi, því að þrátt fyrir að búa í nútíma samfélagi eru fæst brotanna tilkynnt. Polendur; menn, konur og börn, halda áfram að búa við og líða andlegar, líkamlegar og sálrænar kvalir á meðan gerendur halda áfram skaðlegri hegðun án inngrips eða viðbragða samfélagsins. Í flestum Evrópulöndum var, þangað til mjög nýlega, heimilisofbeldi álitíð sem einkamál hversrar fjölskyldu, og að aðilar utan hennar ættu ekki erindi í aðstæðurnar. Það var ekki fyrr en árið 1990 að kynbundið ofbeldi gegn konum (í öllum birtingarmyndum) var gert að mannréttindamálefni.

Áhrif heimilisofbeldis eru víðtæk og þung á einstaklingana sem verða fyrir eða upplifa það. Heimilisofbeldi veldur djúpum, varanlegum skaða á sálarlíf barna og hefur áhrif á allt líf og samfélag þeirra sem verða fyrir því.

Ótal aðferðir og nálganir hafa verið reyndar í baráttunni gegn ofbeldi. Má þar helst nefna þjónustu til aðstoðar brotþola og atferlismeðferð gerenda. Yfirleitt eru báðum úrræðum beitt á einstaklinginn, en ekki á heildareininguna sem upplifði ofbeldið. Það er afar sjaldgæft að öllum hlutaðeigandi sé veit samrýmd aðstoð og erfitt getur verið að finna flöt á slíkri leið. Erfiðleikarnir stafa stundum af vantrú fólks á vinnu með gerendum, að hún sé ekki nauðsynleg eða beri ekki árangur. Sem dæmi má árangursríka lausn má nefna nýja leið sem prófuð hefur verið í Englandi. Þar er úrræði sem miðar að vinnu með gerendum, brotþolum og börnum. Grófar rannsóknir hafa sýnt fram á 89% fækkun tilfella heimiliofbeldis innan þess hóps sem sótti meðferðina. Tíðni og alvarleiki líkamlegs ofbeldis og tilfinningalegrar misnotkunar lækkaði einnig, (70% kvenna tilkynntu að þær upplifðu ekki lengur ofbeldi eftir meðferðina), lífsgæði og öryggi kvenna og barna jukust (í 78% tilfella mátu félagsráðgjafar börnin mun öruggari en áður) og börnunum var gert kleift að búa áfram með fjölskyldum sínum í örugghverfi í stað þess að fara inn í fósturkerfið.

perpetrators. In order to provide quality

Project “Nordic-Baltic Collaboration in Creating Innovative Training Programme for Adult Educators To Work with Perpetrators, Women and Children who Suffered from Domestic Violence”

Að þessu gefnu ákváðu samtökin VŠĮ Žmogiškųjų išteklių stebėsenos ir plėtros biuras (ZISPB) frá Litháen að sækja um styrk til NORDPLUS ADULT með verkefninu “Norrænt-Baltískt samstarf um að skapa fræsluerindi fyrri þá sem vinna með gerendum og þolendum heimilisofbeldis.” (NPAD-2016/10025) til að leggja sitt lóð á vogarskálarnar í þessum málaflökki. Grunnurinn að umsóninni er að finna þurfi heildræna laus sem miðar að öllum aðilum sem komast í tæri við heimilisofbeldi, Að veita sameiginlega lausn fyrir gerendur, brotþola og börn.

Samstarfsaðilar voru valdir inn af kostgæfni, með víðtæka reynslu í fyrirrúmi af hinum ýmsu sviðum sem nýst gætu í mótun verkefnisins. Sólstafir frá Íslandi og BIIA frá Svíþjóð hafa reynslu af starfi með brotþolum og Folkuniversited frá Noregi eru svo sérfræðingar í að hanna kennslugögn og endurmenntunarform fyrir þá sem vinna nú þegar með hópunum sem ná þarf til.

Nú þegar hefur þróunarvinnan borið árangur og stefnt er að því að gefa út fræðsluefni að vori 2018 - Smærri erindi sem nýtt verða hafa verið prufukeyrð í löndunum fjórum og nú þegar hafa félagsráðgjafar í Litháen notast við hluta þeirra aðferða sem kynntar verða í lokaniðurstöðu verkefnisins..

Þróunarvinnan er gerð þannig að kynntar eru aðferðir frá hverju landi fyrir sig sem svo eru endurfluttar fyrir markhólpa í löndum samstarfsaðila. Í Október 2016 hittust samstarfsaðilar í Litháen og lærðu um aðferðirnar sem notaðar eru með gerendum þar. Í mars 2017 hittust löndin aftur í Svíþjóð og hlýddu á aðferðir sem BIIA hafði tekið saman og svo loks var haldið til fundar á Íslandi í september sl. þar sem Sólstafir kynntu “Stígamótaleiðina” fyrir hinum samstarfsaðilunum. Eftir hvern fund voru erindin svo flutt í heimalandi hvers aðila fyrir amk 12 manns sem starfa innan málaflokksins.

Að auki er í bígerð handbók þar sem aðferðirnar verða kynntar á ítarlegan hátt auk aukinna upplýsinga um þjónustu og úrræði í hverju landi.

(<http://domesticviolence.zispb.lt/en/products/>).

Fljótlega verður handbókin svo aðgengileg á litháísku, íslensku, sænsku, norsku og ensku. <http://domesticviolence.zispb.lt>

